

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Keďže človek je z psychologického a sociologického hľadiska prirodzene bytosť náboženská, má potrebu smerovať k tomu, čo ho presahuje.

Vyučovací predmet náboženská výchova má preto opodstatnenú úlohu v celistvom ponímaní výchovy v škole.

Vyučovací predmet náboženská výchova formuje v človeku náboženské myslenie, svedomie, náboženské vyznanie a osobnú vieru ako osobný prejav náboženského myslenia a integrálnej súčasti identity človeka.

Ponúka prístup k biblickému posolstvu, k učeniu kresťanských cirkví a k ich tradíciám, otvára pre neho možnosť života s cirkvou.

Vyučovací predmet náboženská výchova sa zameriava na pozitívne ovplyvnenie hodnotovej orientácie žiakov tak, aby sa z nich stali slušní ľudia s vysokým morálnym kreditom, ktorých hodnotová orientácia bude prínosom pre ich osobný a rodinný život i pre život spoločnosti.

Náboženská výchova je výchovou k zodpovednosti voči sebe, voči iným jednotlivcom i celej spoločnosti. Učí žiakov kriticky myslieť, nenechať sa manipulovať, rozumieť sebe, iným ľuďom a svetu, v ktorom žijú.

Výučba predmetu zároveň nadväzuje na ďalšie spoločenskovedné predmety, umožňuje žiakom ozrejmiť si morálny pohľad na mnohé témy otvorenej spoločenskej diskusie. Učí žiakov rozlišovať medzi tým, čo je akceptované spoločnosťou, a tým, čo je skutočne morálnym dobrom pre jednotlivca i pre celú spoločnosť.

2. Ciele vyučovacieho predmetu, kľúčové spôsobilosti, kompetencie

Ročníkový cieľ: Spoznávať dôvody kresťanskej nádeje. Oceniť potrebu nádeje pre osobný život. Formovať postoj nádeje ako základný predpoklad zmysluplného života.

Predmet náboženská výchova umožňuje žiakom:

- formulovať otázky týkajúce sa základných životných hodnôt, postojov a konania
- konfrontovať ich s vedecky a nábožensky (kresťansky) formulovanými pohľadmi na svet
- hľadať svoju vlastnú životnú hodnotovú orientáciu
- formovať svedomie
- prehlbovať medziľudské vzťahy cez skvalitnenie komunikácie
- spoznávať spôsoby komunikácie človeka s Bohom
- oceniť komunikáciu s Bohom prostredníctvom sviatosti, liturgického slávenia čítania Božieho slova

rozvíjať kritické myslenie hodnotením pozitívnych aj negatívnych javov v spoločnosti a v cirkvi

Napĺňanie cieľov jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov sa realizuje v školskom prostredí prostredníctvom kľúčových a predmetových kompetencií žiakov, ktoré zároveň rozvíja. Vyučovací

predmet náboženská výchova sa podieľa na rozvoji kľúčových kompetencií najmä rozvíjaním týchto predmetových kompetencií, ktoré žiakovi umožňujú:

Komunikačné kompetencie

- vlastnými slovami vie vyjadriť svoje vnútorné pocity, zapája sa do diskusie, neskáče do reči
- je schopný sa stíšiť
- objavuje zmysel symbolického spôsobu komunikácie
- rozumie reči podobenstiev
- je schopný sa stíšiť
- konfrontuje sa s osobnou skúsenosť strachu, dôvery a nádeje
- rozumie empatickej komunikácii
- rozumie asertívnej komunikácii medzi jednotlivcami a kresťanskými spoločenstvami
- rozumie potrebe ekumenického dialógu
- osvojuje si vhodnú argumentáciu
- je schopný sa stíšiť

kompetencie k učeniu sa:

- je otvorený pre tvorivé myslenie
- objavuje potrebu učenia sa
- objavuje potrebu tvorivého učenia sa
- objavuje potrebu tvorivého učenia sa

kultúrne kompetencie:

- objavuje jedinečnosť človeka
- objavuje krásu biblického posolstva pre svet
- váži si krásu kresťanských stavieb chrámov
- učí sa tolerancii

sociálne a interpersonálne kompetencie:

- uvedomuje si hodnotu seba samého a každého človeka už od jeho počatia, prijíma sám seba
- je schopný oceniť hodnotu kamarátstva
- uvedomuje si hodnotu biblických vzorov
- objavuje kresťanské posolstvo úcty k trpiacemu a umierajúcemu človeku
- uvedomuje si zmysel ľudského utrpenia v kontexte veľkonočných udalostí
- objavuje kresťanské posolstvo nádeje v živote kresťanov z rôznych cirkví
- buduje vzťah dôvery

existenciálne kompetencie:

- objavuje duchovný rozmer človeka
- objavuje biblický rozmer nádeje
- objavuje kresťanské posolstvo nádeje presahujúcej smrť
- rozumie základným kresťanským životným postojom viery, nádeje a lásky, je pripravený angažovať sa pre ich rozvoj
- rozvíja duchovné hodnoty
- rozumie základným druhom kresťanskej modlitby a základnému správaniu spojenému s modlitbou

kompetencie k riešeniu problémov

- hľadá spôsoby riešenia problému

Prierezové témy

Osobnostný a sociálny rozvoj:

- oceňuje jedinečnosť človeka a rešpektuje ju v životných situáciách
- vie vyjadriť radosť zo života a osvojuje si pozitívny postoj k životu
- je schopný vnímať smrť ako súčasť života a je otvorený pre kresťanské posolstvo nádeje
- vníma svoj duchovný rozmer
- je vnímavý pre sústredenie, stíšenie a načúvanie

Environmentálna výchova:

- je schopný ekologického postoja – ochrany prírody

Multikultúrna výchova

- je schopný vnímať vo svojom okolí inakosť iných denominácií a je schopný prijať túto skutočnosť

3. Obsah vyučovacieho predmetu

Súhrn obsahového, výkonového štandardu, prierezové témy a spôsob realizácie osnov :			
Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezová téma	Spôsob realizácie
1. téma : Cesta nádeje			

<ul style="list-style-type: none"> • Cesta k sebe – som jedinečný • Cesta k druhým (kamarátstvo, priateľstvo) • Cesta do sveta, v ktorom žijem (Noemova archa (Gn 6,18- 20: zo všetkého živého, vezmi do archy) • Cesta k Bohu (biblické obrazy Božej blízkosti) 	<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť čím je človek jedinečný • reprodukovať biblický príbeh o Noemovej arche • nájsť súvis medzi biblickým príbehom o Noemovej arche a zodpovedným prístupom k prírode • vnímať Boha ako toho, ktorý zachraňuje • objaviť rozmer nádeje na ceste k sebe, k druhým, k svetu a k Bohu • objavovať zodpovednosť za prírodu a za rozvíjanie dôstojnosti ľudského života • vnímať potrebu sebariadenia • akceptovať vzájomnú spätosť s celým stvorenstvom • formovať postoj nádeje prostredníctvom biblických obrazov Božej blízkosti. 	MKV, OSR, OZŽ	práca v skupine, motivačný rozhovor,
2. téma: Biblia - slovo o nádeji			
<ul style="list-style-type: none"> • Biblia kniha kníh • Odkrývanie nádeje v živote biblických postáv (sudca Gedeon, proroci Micheáš a Izaiáš – kmeň Jesseho • Biblické posolstvo nádeje – príchod Mesiáša (Ján 	<ul style="list-style-type: none"> • vymenovať základné delenie kresťanskej Biblie • reprodukovať biblický príbeh o povolání Gedeona • jednoduchým spôsobom interpretovať biblické texty prorociev prorokov 	REV, TFP, MEV, ENV	práca so sv. písmom, práca v skupine, tvorba projektu na danú tému

<p>Krstiteľ, Panna Mária)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ježiš ohlasuje Božie kráľovstvo (podobenstvá o Božom kráľovstve) • Ježiš sprítomňuje Božie kráľovstvo (Ježišove zázraky) 	<p>Micheáša (a ty Betlehem...) a Izaiáša – kmeň Jesseho, ako posolstvo nádeje</p> <ul style="list-style-type: none"> • interpretovať biblické príbehy o Jánovi Krstiteľovi a Panne Márii ako naplnenie očakávanej nádeje na príchod Vykupiteľa • identifikovať sa s postojmi nádeje v živote biblických postáv • na príklade biblických postáv objavovať prastarú ľudskú skúsenosť „mať smer“ ako základný predpoklad pre zmysel • vnímať Bibliu ako slovo nádeje v živote človeka a ľudstva. • formovať postoj nádeje prostredníctvom biblických postáv • vysvetliť podobenstvá o Božom kráľovstve ako obrazné príbehy približujúce Božie kráľovstvo a cestu k nemu • interpretovať biblické príbehy o Ježišových uzdraveniach ako znaky Božieho 		
---	--	--	--

	kráľovstva a znaky Božieho záchranného konania.		
3. téma: Nádeje presahujú smrť			
<ul style="list-style-type: none"> • Skúsenosť strachu, dôvery a nádeje • Bože, kde si? (Jób) • Smrť a nádej (vzkriesenie Lazára) • Ježiš – silnejší ako smrť • Sviatosť pomazania chorých ako priestor nádeje v situácii, kde pozemská nádej už končí 	<ul style="list-style-type: none"> • reflektovať svoj pohľad na ľudské utrpenie • vnímať skúsenosť s utrpením a bolesťou ako súčasť ľudského života • vie dať svoj pohľad na ľudské utrpenie do súvisu s biblickými textami o Jóbovi a kresťanským pohľadom na zmysel ľudského utrpenia v kontexte veľkonočných udalostí • reprodukovať biblický príbeh o vzkriesení Lazára • objaviť súvislosť medzi Ježišovou skúsenosťou s utrpením, smrťou, zmŕtvychvstaním a kresťanskou nádejou presahujúcou smrť • objaviť posolstvo veľkonočného tajomstva v kresťanskej viere, 	OZŽ, DOV, MEV	diskusia, riadený rozhovor,

	<p>ktorá dáva nádej presahujúcu smrť</p> <ul style="list-style-type: none"> • objaviť vo sviatosti zmierenia a Eucharistie posolstvo veľkonočného tajomstva v kresťanskej viere, ktorá dáva nádej presahujúcu smrť • z pohľadu kresťanskej nádeje vysvetliť vetu, že život je silnejší ako smrť • rozvíjať postoj empatie k ľudskému utrpeniu • je vnímavý pre existenciálnu skúsenosť so životom a smrťou a náboženskú hĺbku ktorú spoznáva v živote druhých ľudí a v liturgii 		
4. Téma: Svedectvo nádeje			
<ul style="list-style-type: none"> • rôzne veže v jednom meste • kresťanské cirkvi pôsobiace v našej krajine (regióne) • miesta pre spoločné slávenie, prácu, a nasadzovanie za ľudské práva a pokoj s kresťanmi iných cirkví 	<ul style="list-style-type: none"> • prostredníctvom modelových situácií zo života detí z rôznych cirkví, hľadať spoločné a rozdielne znaky s Rímskokatolíckou cirkvou • vnímať svedectvo nádeje v živote kresťanov z rôznych cirkví 	<p>REV, TFP, MKV</p>	<p>diskusia, práca s internetom, práca v skupine</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • vytvoriť projekt so stručným prehľadom kresťanských cirkví pôsobiacich v našej krajine (regióne) a navrhnúť spoločnú angažovanosť pre dobro(sociálna oblasť) • osvojovať si postoj tolerancie, porozumenia a vzájomnej dôvery k ľuďom iných denominácií 		
5. téma: Prameň nádeje			
<ul style="list-style-type: none"> • Modlitba – život v Božej prítomnosti • Bože, si pri mne (Žalm 139) • Boh – stred kresťanského spoločenstva 	<ul style="list-style-type: none"> • jednoduchým spôsobom zdôvodniť potrebu modlitby pre duchovný rozmer človeka • na modelových situáciách objaviť nádej zo života viery • vnímať potrebu stíšenia • cvičením stíšenia a meditácie vytvárať priestor pre stretnutie s Bohom v modlitbe 	MEV, OSR, REV	riadený rozhovor, práca so Sv. písmom

4 . Metódy, formy a stratégia vyučovania

Pri voľbe vyučovacích metód a foriem prihliada učiteľ na usporiadanie obsahu vyučovania, vlastné činnosti a činnosti žiakov zacielené na dosiahnutie stanovených cieľov a kľúčových kompetencií žiakov. Voľba metód závisí od obsahu učiva, cieľov vyučovacej hodiny, vekových a iných osobitostí žiakov a materiálneho vybavenia.

Na vzbudenie záujmu žiakov o učebnú činnosť možno využiť *motivačné metódy*, ako je *motivačné rozprávanie* (približovanie obsahu učenia), *motivačný rozhovor* (aktivizovanie poznatkov a skúseností žiakov), *motivačný problém* (upútanie pozornosti prostredníctvom nastoleného problému), *motivačnú demonštráciu* (vzbudenie záujmu pomocou umeleckého diela).

Expozičné metódy je potrebné využívať pri vytváraní nových poznatkov a zručností. Odporúča sa *rozprávanie* (vyjadrovanie skúseností a aktívne počúvanie), *vysvetľovanie* (logické systematické sprostredkovanie učiva), *rozhovor* (verbálna komunikácia formou otázok a odpovedí na vyjadrenie faktov, konvergentných a divergentných otázok, otázok na pozorovanie, posúdenie situácie, hodnotenie javov, rozhodovanie), *demonštračná metóda* (demonštrácia obrazov), *pozorovanie* (cieľené systematické vnímanie objektov a procesov), *manipulácia s predmetmi* (práca so symbolom, didaktická hra).

Významné miesto majú *problémové metódy*, ku ktorým patrí *heuristická metóda* (učenie sa riešením problémov založenom na vymedzení a rozборе problému, tvorbe a výbere možných riešení a vlastnom riešení) a projektová metóda (riešenie projektu, komplexná praktická úloha, problém, téma, ktorej riešenie teoretickou aj praktickou činnosťou vedie k vytvoreniu určitého produktu).

Pre realizáciu cieľov sú dôležité *aktivizujúce metódy*, z nich je vhodná *diskusia* (vzájomná výmena názorov, uvádzanie argumentov, zdôvodňovanie za účelom riešenia daného problému), *filozofická diskusia* je efektívnym prostriedkom, ako vytvárať rovnováhu medzi vyučovaním zameraným na prežívanie a vyučovaním zameraným na rozumové zdôvodňovanie viery, *situačná metóda* (riešenie problémového prípadu reálnej situácie so stretom záujmov), *inscenačná metóda* (sociálne učenie v modelovej predvádzanej situácii, pri ktorej sú žiaci aktérmi danej situácie), *didaktické hry* (seberealizačné aktivity na uplatnenie záujmov, a spontánnosti), *kooperatívne vyučovanie* (forma skupinového vyučovania založená na vzájomnej závislosti členov heterogénnej skupiny), *dramatizácia* (plánovaný dramatizovaný prednes hry, príbehu a pod.) *simulácia* (simulovanie, napodobňovanie životných situácií, aktivity, ktoré vyžadujú interakciu medzi skupinou žiakov a jednotlivcami), *kompozícia* (vypracovanie osnovy referátu, písomné rozvíjanie témy, príbehu a pod.), "A propos": konverzácia alebo iná spoločensky orientovaná interakcia, podľa rozprávania učiteľa, žiakov,

návštevníka o najdôležitejších a najaktuálnejších témach zo života.
Typické autentické rozhovory.

Fixačné metódy sú neoddeliteľnou súčasťou vyučovania, napr. metódy opakovania a precvičovania, (ústne a písomné opakovanie, opakovanie s využitím hry AZ kvíz, domáce úlohy).

Žiaci počas hodín NV sedia v kruhu, aby si videli navzájom do tváre, aby sa vzájomne poznávali. Je to východisková pozícia, ktorá nie je cieľom, ale prostriedkom. Samozrejme, je možné aj iné usporiadanie priestoru v závislosti od metódy, ktorú učiteľ pre danú aktivitu zvolil.

Domáce úlohy (transfer) sa netýkajú písomného vypracovávania, ale konkrétnych jednoduchých cvičení či predsavzatí orientovaných na požadované správanie. Dôležitou súčasťou každej hodiny je podelenie sa s niekým so získanou skúsenosťou v bežnom živote.

5 . Učebné zdroje

Učiteľ má k dispozícii metodický materiál v metodickej príručke katolíckeho náboženstva pre piaty ročník základných škôl „Poznávanie cez dialóg“, vydanú Katolíckym pedagogickým a katechetickým centrom, n.o. v Spišskej Novej Vsi. Metodická príručka obsahuje metodicky spracované témy, farebné obrazové prílohy a precovné listy. Metodické materiály pre náboženskú výchovu obsahujú ku každej téme bohatú ponuku aktivít. Z nich si učiteľ vyberie tie, ktoré považuje za vhodné vzhľadom na svoje osobné dispozície, dispozície žiakov a iné okolnosti. K neodmysliteľným zdrojom patrí: Sväté písmo, Katechizmus Katolíckej cirkvi, Dokumenty Katolíckej cirkvi, biblické mapy.

Multimédiá: internet televízia

Didaktická technika: prenosný spätný projektor

počítače,

tlačiareň

kopírovací stroj a

skener video,

DVD

dataprojektor

6 . Hodnotenia predmetu

Hodnotenie žiaka je nevyhnutná súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, ktorá má informatívnu, korekčnú a motivačnú funkciu.

Hodnotenie žiakov z náboženskej výchovy sa vykonáva slovným hodnotením.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uskutočňuje priebežné a súhrnné hodnotenie.

Priebežné hodnotenie – hodnotenie čiastkových výsledkov a prejavov žiaka ,

Súhrnné hodnotenie – uskutočňuje sa na konci 1. a 2. polroka v šk. roku formou slovného hodnotenia.

Kritéria hodnotenia

Slovné hodnotenie sa vyjadruje slovne štyrmi stupňami; vysvedčenie so slovným hodnotením sa môže doplniť slovným komentárom za príslušný polrok.

Stupne hodnotenia:

- dosiahol veľmi dobré výsledky,
- dosiahol dobré výsledky,
- dosiahol uspokojivé výsledky,
- dosiahol neuspokojivé výsledky.

Stupeň dosiahol veľmi dobré výsledky

Žiak je tvorivý a iniciatívny, uplatňuje vlastné nápady, je otvorený voči novým podnetom, dokáže vyjadriť veku primerané postoje, ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov. Je schopný samostatne pracovať po predchádzajúcom návode učiteľa. Osvojené poznatky a zručnosti aplikuje pri riešení teoretických a praktických úloh samostatne, s minimálnymi odchýlkami. Jeho ústny aj písomný prejav je správny, výstižný. Grafický prejav je estetický. Výsledky jeho činností sú veľmi dobré, originálne.

Stupeň dosiahol dobré výsledky

Žiak sa snaží byť tvorivý, iniciatívny, ovláda poznatky, pojmy a zákonitosti podľa učebných osnov a vie ich využívať. Má osvojené kľúčové kompetencie, ktoré s miernou podporou učiteľa aplikuje pri praktických a iných činnostiach. Osvojenú slovnú zásobu dokáže používať pri komunikácii, hodnotení javov a zákonitostí samostatne a kreatívne alebo s menšími podnetmi učiteľa. Občas potrebuje usmernenie a motiváciu k ďalšiemu sebazdokonaľovaniu. Jeho ústny aj písomný prejav je menej presný a výstižný. Grafický prejav je estetický, bez väčších nepresností. Kvalita výsledkov činností žiaka je dobrá.

Stupeň dosiahol uspokojivé výsledky

Žiak nerozširuje svoju tvorivosť, chýba mu iniciatívnosť, priemerne si osvojuje poznatky a zákonitosti podľa učebných osnov. Pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií sa vyskytujú nedostatky. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov, zdržanlivý pri vyjadrovaní svojich postojov, podlieha stereotypu. Čítať s porozumením dokáže len s pomocou učiteľa. Jeho ústny a písomný prejav má v správnosti, presnosti a výstižnosti nedostatky. Grafický prejav je málo estetický. Žiak často potrebuje usmernenie svojej práce, kvalita výsledkov jeho činností je uspokojivá.

Stupeň dosiahol neuspokojivé výsledky

Žiak si neosvojil vedomosti a zákonitosti požadované učebnými osnovami, nedokáže ich využívať. Prejavuje slabšie vyjadrovacie schopnosti, nespĺňa kritériá pri riešení teoretických a praktických úloh s uplatňovaním kľúčových kompetencií. Je nesamostatný pri využívaní poznatkov, hodnotení javov, nevie svoje vedomosti uplatniť ani na podnet učiteľa. Pri využívaní poznatkov potrebuje sústavnú pomoc. Jeho ústny a písomný prejav má v správnosti, presnosti a výstižnosti podstatné nedostatky, grafický prejav je na nízkej úrovni. Žiak nedokáže uspokojivo pracovať, kvalita výsledkov jeho činností je neuspokojivá.

Žiak hodnotený slovne prospel, ak vo vyučovacom predmete splnil kritériá hodnotenia.